

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/czasopisma/popularnonaukowe-1/biuletyn-ipn/74761,Biuletyn-IPN-nr-7-82019-Powstanie-Warszawskie.html>
26.02.2026, 17:41

„Biuletyn IPN” nr 7-8/2019 – Powstanie Warszawskie

[Czasopisma](#)

Do pobrania:

[SPIS TRESCI – „Biuletyn IPN” nr 7-8/2019 \(pdf, 4.89 MB\)](#)
[„Biuletyn IPN” nr 7-8/2019 – Powstanie Warszawskie \(pdf, 44.99 MB\)](#)

Opis

Najpiękniejsza polska bitwa – POWSTANIE WARSZAWSKIE – to temat wakacyjnego numeru „Biuletynu IPN”. W 75 rocznicę nie umilkną zapewne spory: czy miało sens, czy musiało się odbyć, czy miało szansę powodzenia? A może trzeba zapytać, czym byłaby dziś Polska, gdyby nie było tej heroicznej walki o jej wolność?

Dla nas POWSTANIE WARSZAWSKIE, to przede wszystkim świadectwo umiłowania wolności Ojczyzny, to najważniejszy punkt odniesienia dla wszystkich późniejszych zmagania o niepodległość. W numerze przedstawiamy dokumenty i wspomnienia z 63 DNI WOLNOŚCI I CHWAŁY po pięciu latach okupacyjnej niewoli i upodlenia. Przypominamy też przemówienie inicjatora Muzeum Powstania Warszawskiego – prezydenta Lecha Kaczyńskiego, wygłoszone podczas otwarcia tego przyciągającego od lat Polaków i obcokrajowców muzeum.

„Jest więc Muzeum Powstania Warszawskiego hołdem złożonym wszystkim powstańcom, dowódcom, żołnierzom, cywilom, którzy powstanie wsparli. Jest hołdem za samą decyzję podjęcia walki i jest hołdem za to, jak walczyli, za to, że byli bodajże najlepszymi żołnierzami w tysiącletnich dziejach naszego narodu, za bezprzykładne bohaterstwo w walce, ale także za bojowy kunszt, za upór, za twardość, za gotowość prowadzenia boju do końca – mówił ówczesny prezydent Warszawy.

Do „Biuletynu IPN” dołączyliśmy płytę DVD z filmem Bitwa o honor Miasta (55 min.), reż. Eugeniusz Starky.

W sprzedaży w placówkach Poczty Polskiej, w sieci EMPIK oraz w księgarniach IPN.

[„Biuletyn IPN” jest dostępny również w prenumeracie.](#)

SPIS TREŚCI

75. rocznica Powstania Warszawskiego

- [Szymon Nowak – Najpiękniejsza polska bitwa](#)

Powstanie Warszawskie do dziś budzi wiele emocji. Jedni twierdzą, że Insurekcja Sierpniowa nie miała sensu, była narodową katastrofą, błędem (a nawet obłędem), że wywołali ją nieodpowiedzialni i samozwańczy oficerowie Armii Krajowej, a walka była z góry skazana na porażkę. Inni utrzymują, że w tamtej sytuacji militarnej i politycznej nie było dobrego wyjścia, a próba oswobodzenia Warszawy własnymi rękami była jedyną szansą wywalczenia niepodległej Ojczyzny.

- [Waldemar Grabowski – Pierwsza depesza powstańczej Warszawy](#)

Przez wiele lat pojawiały się wątpliwości w sprawie pierwszej depeszy z powstańczej Warszawy do naczelnych władz Rzeczypospolitej w Londynie. Dziś możemy wreszcie je rozwiązać.

- [Waldemar Grabowski – Cywilna łączność radiowa w Powstaniu Warszawskim](#)

W kontaktach Rządu RP na Uchodźstwie z Delegatem Rządu na Kraj i Komendą Główną AK w czasie Powstania Warszawskiego ważną rolę odgrywały cywilne stacje radiowe.

- Waldemar Grabowski – „Marat” z patrolu „Wani”

Archiwum IPN przechowuje niezwykle interesujące materiały dotyczące żołnierzy Polski Podziemnej aresztowanych w latach 1944–1945 i wywiezionych do Związku Sowieckiego. Wśród nich możemy odnaleźć kilka dokumentów na temat Edwarda Majcherczyka (1918–2006).

- Waldemar Grabowski – Czekając na „czerwoną zarazę”

Latem 1944 r. wojska Armii Czerwonej znalazły się w centralnej Polsce. Dowódcy AK musieli pilnie zdecydować, jaką postawę przyjąć wobec „sojusznika naszych sojuszników”.

- Ks. Jarosław Wąsowicz SDB – Salezianie w Powstaniu Warszawskim

Salezianie i ich wychowankowie brali czynny udział w powstaniu. Księża i koadiutorzy starali się zdobywać potrzebną żywność, podnosić w tych trudnych dniach na duchu, zapewniać opiekę duszpasterską. Byli kapelanami. Chłopcy przydzielani do pododdziałów i służb pomocniczych z poświęceniem pełnili funkcje gońców i łączników, działali w Harcerskiej Poczcie Polowej. Byli szczególnie przydatni z powodu świetnej znajomości terenu, przechodnich bram, przejść i wszelkich zakamarków dzielnicy.

- Justyna Błażejowska – Jan Olszewski: moje doświadczenia z 1 i 2 sierpnia 1944 roku

Dzisiaj chciałbym coś powiedzieć w związku z fragmentem opublikowanych w 2013 r. wspomnień Karola Modzelewskiego. Mianowicie, jak pamiętam dzień 1 sierpnia [1944 r.]. A pamiętam doskonale, chociaż miałem czternaście lat. Pierwsze takie przeżycie... Pozostało we mnie na zawsze i odbijało się szczególnie w dramatycznych sytuacjach.

- Ewelina Ślęzak – Matka Boska Armii Krajowej

W czasie II wojny światowej, w tym podczas Powstania Warszawskiego, powstało wiele obrazów przedstawiających martyrologię narodu polskiego. Dzieje jednego z nich, obrazu Matka Boska Armii Krajowej Ireny Pokrzywnickiej, do dziś są znane nielicznym.

- Lech Kaczyński – Hołd

Lech Kaczyński, ówczesny prezydent Warszawy, dzień przed 60. rocznicą wybuchu Powstania Warszawskiego, 31 lipca 2004 r., otworzył długo oczekiwane muzeum, które powstało z jego inicjatywy. Przypominamy wygłoszone wtedy przez prezydenta przemówienie.

- Wojciech Wichert – Powstanie Warszawskie w niemieckiej (nie)pamięci

Po roku 1990 między Polską a Republiką Federalną Niemiec nastąpił dynamiczny rozwój stosunków politycznych i gospodarczych. Niestety, nie przełożyło się to na zbliżenie elit i społeczeństw obu państw na płaszczyźnie pamięci historycznej. Konstatacja ta dotyczy w szczególności hekatombi niemieckiej okupacji w Polsce, w tym zbrodniczej pacyfikacji Powstania Warszawskiego. Bohaterski zryw mieszkańców Warszawy w 1944 r. jest za Odrą praktycznie nieznanym.

- Marcei Porowski – Na Starówce i w Śródmieściu

Byłem przeciwny ubarwianiu rzeczywistości, uważając, że to działa na krótką metę – wspominał prezydent powstańczej Warszawy.

- Przed godziną „W”. Ostatnie dni konspiracji

- Anna Szarzyńska-Rewska, „Renata”, „Renia”, „Hanka”, „Albertyna” – Godzina „W”. Pogotowie w oddziale

W ostatnim tygodniu lipca 1944 r. wzrosło w Warszawie napięcie spowodowane udaną i szybką ofensywą wojsk radzieckich w kierunku stolicy. Szereg urzędów niemieckich i fabryk pośpiesznie

ewakuowano, a ważniejsze arterie Warszawy prowadzące z Pragi w kierunku zachodnim, były zawałone nie kończącymi się kolumnami taborów wojskowych oraz rozbitków. Po Alejach Jerozolimskich, Chłodnej i Wolskiej nie kursowały z tego powodu tramwaje.

- Stefan Pawłowski - Delegatura Rządu na Kraj w czasie Powstania Warszawskiego
Gdy nad Warszawą pojawiły się samoloty sowieckie, przerwano rozmowy kapitulacyjne. Rosjanie nie przyszli jednak powstańcom z pomocą.

1939-1945 Bohater

- Andrzej Chmielarz - Antoni Chruściel

1939-1945 Zbrodniarz

- Anna Zechenter - Erich von dem Bach-Zelewski

Sylwetki

- Kinga Hałacińska - Tajemnica dziecięcego notesu

Komentarze historyczne

- Wojciech Polak - Do zobaczenia, Zbyszku

Generał Zbigniew Nowek - mój przyjaciel, jeden z najwybitniejszych polskich opozycjonistów walczących z władzą komunistyczną - zmarł nagle 17 czerwca 2019 r. Osoba o niespożytej energii, patriota, a jednocześnie znakomity przywódca i organizator, całe życie trwał przy dewizie „Bóg, Honor i Ojczyzna”.

Komentarze historyczne

- Ewa Tylus - Czy Solidarność obaliła komunizm? Głosy dysydentów
- Danuta Sadowska - Nie dać im spokoju. Jerzego Kanikuły boje z komuną.

Pisarze niepodległości

- Marek Klecel - Poetka wielu epok. Kazimiera Iłakowiczówna (1889-1983)

Książki

- Izabela Suleja - Groza tamtego czasu

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)